

Ivan Majchút

Legitimita nadnárodných mimovládnych organizácií

Kultura Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje nr 16, 259-267

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

LEGITIMITA NADNÁRODNÝCH MIMOVLÁDNYCH ORGANIZÁCIÍ

THE LEGITIMACY OF TRANSNATIONAL NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS

Ivan Majchút

abstract

This paper addresses the legitimacy issue of transnational non-governmental organizations. The sources of legitimacy are identified and analyzed and the focus is given on those which are most frequently used by transnational non-governmental organizations. Arguments and counterarguments which dispute this legitimacy are also identified. Emphasis is given on the discrepancy of social and normative concept of transnational non-governmental organizations legitimacy, because the tendency to consider them under the legitimacy of liberal democratic states as constitutionally defined institutions still persists.

Keywords

Mimovládne organizácie, medzinárodná spoločnosť, medzinárodné vzťahy, legitimita. Non-governmental organizations, international society, international relations, legitimacy.

Úvod

Expanzia počtov, poslaní a vplyvov medzinárodných mimovládnych organizácií podnecujú diskusiu o legitímnosti a oprávnenosti účasti na globálnom vládnutí.¹ Konkrétne, do akej miery tvoria nadnárodné mimovládne organizácie „legitímnu“ časť globálneho poriadku a či by mali existovať nejaké limity. Ak áno – tak aké? Táto otázka je relevantná už len preto, že niektoré mimovládne organizácie boli kritizované (napr. kvôli ideologickej motivácii) za nedostatočne zodpovedné, netransparentné a nereprezentatívne konania. Otázka konštituovania legitímnosti v globálnom poriadku má významný dosah na medzinárodný mimovládny sektor. Hlavne preto, že nadnárodná občianska spoločnosť predstavuje čoraz väčší podiel v problematike globálneho vládnutia.²

1 Waddell, 2004, s. 2.

2 Florini, 2000, s. 3.

Zdroje legitimacy

Nadnárodné mimovládne organizácie sa odvolávajú na celý rad zdrojov svojej legitimacy. Stratégie jednotlivých organizácií v odôvodňovaní svojej existencie sa rôznia prípad od prípadu. Využívajú niektorý z nižšie uvedených zdrojov, ich kombináciu alebo siahajú aj po ďalších tu nepopísaných zdrojoch.

Mnohé nadnárodné mimovládne organizácie opodstatňujú svoje medzinárodné aktivity na základe ponímania univerzálnej ľudskej dôstojnosti, alebo globálnej spravodlivosti. Mimovládne organizácie, ktoré presadzujú dodržiavanie ľudských práv zo strany vlád na celom svete, alebo sa špecializujú na získavanie potravín a prístrešia pre vojnových utečencov, vysvetľujú a zdôvodňujú svoje aktivity z hľadiska nášho spoločného morálneho záväzku. Odvolávajú sa na povinnosť zaobchádzať s každým človekom rovnako, alebo na našu zodpovednosť za zvýšenie povedomia vo vzťahu k zníženiu utrpenia na celom svete. Z tohto pohľadu majú národné hranice a pojem „cezhraničné“ aktivity malý morálny, alebo praktický význam.

Nadnárodné mimovládne organizácie často legitimizujú svoju činnosť v rámci medzinárodných právnych noriem, ako sú Medzinárodné dohovory o ľudských právach, alebo Dohovor o právach dieťaťa. Tieto medzinárodné dohovory sú často citované ako zdroj vyššie uvedených morálnych nárokov.³

Do ďalšej skupiny legitímnosti mimovládnych organizácií patrí finančná/politická nezávislosť. Niektoré nadnárodné mimovládne organizácie ostro zdôrazňujú svoju neustrannosť a odvolávajú sa na čisto humanitárnu etiku. Niektoré skúmajú vládne dokumenty ľudských práv a nedostanú žiadne financie z vládnych zdrojov, či už priamo alebo nepriamo.

Niektoré organizácie priznávajú, že dostávajú finančné prostriedky zo štátnych zdrojov, alebo že úzko spolupracujú s vládou. Jedným dychom však dodávajú, že ich to posilňuje. Práve tým zdôvodňujú, že nie sú obeťou finančných záväzkov voči privátnym korporáciám, ktoré by si ich mohli kúpiť.

Existencia rozsiahlej členskej základne môže byť využitá na prezentovanie legitimacy kampaní nadnárodných mimovládnych organizácií. Napr. Amnesty International využíva verejnú mobilizáciu cez kampane hromadným písaním listov, ako nástroj na vyvíjanie tlaku na vlády.

Prezentovanie legitimacy prostredníctvom „vyjadrovania sa za“ zneužívané, alebo okrajové skupiny, ako sú deti alebo utečenci, alebo ich podpora významne pozdvihla význam takejto nadnárodnej organizácie a tým aj jej lobovania a jej účasti na stanovovaní noriem medzinárodných organizácií.

Nadnárodné mimovládne organizácie často využívajú svoje odborné znalosti ako formu prezentovania legitimacy. Mnohé organizácie vytvárajú expertízy v podobe znalostných databáz, spracovávajú dokumentácie a spisujú skúseností zo špecifických oblastí

3 Pozri napríklad (<http://www.amnesty.org>), (<http://www.defence-for-children.org>).

aby ju takouto formou potvrdili. Zdôrazňujú, že nimi spracované dokumenty môžu byť použité ako zdroj pre prácu vlád, médií a ostatných aktérov občianskej verejnosti.

Nadnárodné mimovládne organizácie taktiež často využívajú partnerstvo s mocnými aktérmi, či už sa jedná o vlády, medzinárodné organizácie, finančné inštitúcie, alebo korporácie. Partnerstvom s takýmto aktérom, alebo získaním podpory z jeho strany využívajú na prezentovanie legitimacy svojej činnosti.

Na mnohé z uvedených odôvodňovaní svojej legitimacy boli v záujme spochybnenia vplyvu mimovládnych organizácií na nadnárodnej úrovni vznesené rôzne protiargumenty. V podstate sú tieto protiargumenty zamerané na rozsah v ktorom, aj napriek predpokladu miery verejnej moci, mimovládne organizácie odôvodňujú svoje postavenie ako demokratické zastúpenie vo vzťahu k verejnosti a zodpovednosti k nej.

Legitímna vláda, v modernom liberálnom ponímaní, je zvolená svojimi občanmi, pracuje v intenciách ústavy a ďalších stanovených právnych noriem a očakáva sa, že bude plniť svoje predvolebné sľuby. Vláde, ktorá to nedokáže, hrozí že stratí všetku alebo čiastočnú legitímnosť.⁴

Nadnárodným mimovládny organizáciám niečo také nehrozí. Ničím nie je definovaný volebný obvod občanov - voličov. Nadnárodná mimovládna organizácia predstavuje spleť zainteresovaných strán a nejedná sa o občanov – voličov. Je to zložitá skupina, ktorá zahŕňa veľkých finančných sponzorov, členov alebo podporovateľov a klientov (príjemcov pomoci, či už sa jedná o konkrétne skupiny, alebo ľudstvo ako celok).

Ako už bolo vyššie uvedené, mnohé nadnárodné mimovládne organizácie opodstatňujú svoje aktivity nie z hľadiska demokratických procesov, verejného záujmu, alebo úrovne reprezentatívnosti, ale s odkazom na konkrétne hodnoty a záujmy. Jedná sa o záujmy určitej skupiny (utečenci, deti v chudobe, týrané ženy, ohrozené druhy, ...) a pritom samotná skupina ich nevyslovila.

Porovnanie štátnej - neštátnej a verejnej - súkromnej sily vo všeobecnosti vedie k jednej z troch možností.

V prvej človek narazí na tvrdenie, že mimovládny organizáciám chýba legitimita, pretože rozšírený globálny vplyv nie je v súlade s rozšírenou zodpovednosťou alebo reprezentatívnosťou. Jadrom tohto tvrdenia je predstava, že zatiaľ čo mimovládne organizácie často tvrdia, že zastupujú verejnosť (konajú v prospech chudobných, pomáhajú zneužitým ženám, ochraňujú životné prostredie, ...) v praxi to môžu byť nereprezentatívne a nedemokratické inštitúcie. Vláda sa v demokratickej spoločnosti zodpovedá za svoje činy svojim voličom. Komu sa zodpovedajú aktivisti?⁵ Z toho môže vyplývať, že vlády stále majú väčšiu procesnú legitimitu, než väčšina mimovládnych organizácií.

Osobitným problémom v tomto smere je potenciálny konflikt záujmov medzi zainteresovanými stranami vo vnútri nadnárodnej mimovládnej organizácii. Nadnárodné mimovládne organizácie boli napríklad kritizované, že kladú vo svojich kampaniach príliš

4 Gaus, 2011, s. 16.

5 Pozri (<http://www.ngowatch.org>).

veľký dôraz na „Severné záujmy a hodnoty“ s cieľom získať publicitu a stať sa atraktívnymi pre darcov.⁶ To podkopáva ich zodpovednosť a reprezentatívnosť, pretože ľudia, ktorých životy nadnárodné mimovládne organizácie ovplyvňujú, nemajú vplyv na spôsob vedenia ich kampaní.

Ďalší procedurálny problém sa týka toho, ako dochádza ku vplyvu na reprezentáciu mimovládnej organizácie. Ak nie je jasný vzťah medzi mimovládnymi organizáciami a tými ktorých podporujú, potom by mohlo byť stanovené, ktoré mimovládne organizácie majú práva v globálnych inštitúciách a ktoré nie. Nebezpečenstvom je, že organizácie s najväčšími zdrojmi a najefektívnejšími taktikami môžu mať nenáležitý vplyv na agendy a politiky. Ďalším problémom je nedostatok formálnej zodpovednosti či už vo vzťahu k verejnosti alebo zúčastneným stranám, čo umožňuje niektorým mimovládnym organizáciám zámerne vytvárať neprehľadné finančné postupy ako aj financovať zakázané teroristické organizácie.

Druhá skupina argumentov sa zameriava na zložité vzťahy medzi hodnotami nadnárodných mimovládnych organizácií a rozsahom, v ktorom je možné identifikovať bežne ponímané hodnoty a záujmy na globálnej úrovni. Jedným z argumentov je, že vzhľadom na nedostatočné zastúpenie a demokraciu vo vnútri mimovládnych organizácií sa nepodariť presne reflektovať hodnoty ich klientov a sú odtrhnuté od komunít, ktorým sa pokúšajú pomôcť.⁷ Samozrejme, existuje mnoho potenciálnych konfliktov záujmov a hodnôt medzi nadnárodnými mimovládnymi organizáciami a ľuďmi, ktorých ovplyvňuje ich činnosť. Jednou z takých oblastí je životné prostredie, kde sa objavilo napätie medzi Severnými skupinami, snažiacimi sa o ochranu a o zachovanie životného prostredia tým, že oponujú budovaniu rozsiahlych priehrad a výrubu pralesa a ekonomickými záujmami ľudí, ktorí tam žijú.⁸

Praktickou otázkou je, ako previesť hodnoty do činnosti. Oveľa hlbšou skepsou je možnosť identifikovať súbor hodnôt a záujmov na globálnej úrovni. Dokonca aj tí, čo optimisticky písali o možnostiach demokratizácie medzinárodnej spoločnosti, vyjadrujú pochybnosti o schopnostiach nadnárodných mimovládnych organizácií prekonať miestne záujmy a reprezentovať tie globálne.⁹ Z tohto pohľadu, globálne hodnoty nemôžu presahovať základné rámce stanovené v medzinárodných zmluvách. Nadnárodné mimovládne organizácie budú vždy predstavovať určité skupiny, ktoré sa snažia svoje záujmy riešiť na globálnej úrovni. Mimovládne organizácie zohrávajú dôležitú úlohu v inštitucionálnom prepojení rôznych úrovní riadenia, ale nemôžu nahradiť štáty ako zástupcovia spoločenstva hodnôt a záujmov. Ak budeme tvrdiť, že iba politické štruktúry, v zmysle formálnych, ústavných a demokratických štruktúr, môžu byť skutočne reprezentatívne, tak je narušená predstava, že mimovládne organizácie môžu konať ako zástupcovia univerzálnych ľudských hodnôt na globálnej úrovni.

6 Hudock, 1999, kapitola 3.

7 Edwards, 2000, s. 23.

8 Hudock, 1999, kapitola 2.

9 Held, 1995, s. 270.

Tretia skupina argumentov, spochybňujúcich legitimitu nadnárodných mimovládnych organizácií, sa sústreďuje, nie na to ako a prečo zdôvodňujú svoje pôsobenie, ale na výsledky ich činnosti a efektivity ich aktivít. Tento pohľad tvrdí, že aj keď sú morálne alebo procesné dôvody činnosti nadnárodných mimovládnych organizácií presvedčivé, ich expanzívna úloha vo svetovej politike je nelegitímna ich nedostatkami a neefektívnosťou (samozrejme, že pre niektoré to platí viac a pre niektoré menej).

Publicita v médiách môže zvýšiť pozornosť verejnosti, avšak v snahe o zvýšenie sledovanosti môže byť komplexnosť pohľadu značne skreslená, či už v pozitívnom alebo negatívnom ohľade. Ďalšia kritika v zmienenom ohľade sa zameriava na skutočnosť, že nadnárodné mimovládne organizácie nemajú dostatočné prostriedky na učenie sa zo svojich skúseností a že často neposkytujú skutočné dôkazy o svojich úspechoch alebo aplikácii poučenia sa zo skúseností iných. Tieto argumenty sú spojené s argumentmi na procedurálnej báze. Z uvedeného vyplýva, že mimovládne organizácie sú náchylné na spôsobovanie chýb, pretože nie sú predmetom podrobného skúmania, ktoré vyplýva z verejného úradu alebo konkurencie na trhu.

Kríza legitimity

Čiastočne v dôsledku uvádzanej kritiky, zobrali predstavitelia občianskej spoločnosti problematiku legitimity nadnárodných mimovládnych organizácií vážne a predstavili programy na dosiahnutie väčšej transparentnosti, zodpovednosti a zastúpenia v rozhodovacích procesoch. Aj keď sa jedná o hodnotný krok, je potrebné odstúpiť z tejto diskusie a posúdiť do akej miery je „problém legitimity“ tak jednoduchý, alebo naopak tak zložitý problém.

Mnohé tvrdenia vypracované o nadnárodných mimovládnych organizáciách majú pochybnú hodnovernosť. Existuje veľké množstvo dôkazov o tom, že nadnárodné mimovládne organizácie sú predmetom prísnych kritérií externého hodnotenia a podliehajú pravidelným interným kontrolným procesom a auditom.¹⁰ Po tom všetkom sú nadnárodné mimovládne organizácie, v závislosti od poskytovateľov finančnej podpory, pod neustálym tlakom aby preukázali svoju dôveryhodnosť a zodpovednosť za svoje aktivity. Snahou je zavádzať mechanizmy na účely predchádzania podvodným činnostiam alebo legalizácii príjmov z trestnej činnosti.¹¹

Pretrváva tendencia výhradne sa spoliehať na procedurálne posúdenie legitímnosti nadnárodných mimovládnych organizácií. Sú posudzované podľa legitimity liberálnych demokratických štátov ako ústavne vymedzených inštitúcií s definovanými hodnotami, pričom sa predpokladá ich neoprávnenosť. Do procesu sú vnášané subjektívne pocity, že im chýba veľké množstvo, alebo všetky z definovaných charakteristík.

Toto štátne – neštátne porovnanie slúži na podrývanie legitimity jadra nadnárodných mimovládnych organizácií. Objektom spochybňovania môže byť napr. stratégia zdôvodňovania svojich aktivít, pokiaľ ide o univerzálnosť ľudských práv, alebo dodržia-

¹⁰ Dziekański, 2014, s. 187.

¹¹ Labuzík - Olak, 2013, s. 85.

vania globálneho konsenzu. Takto legitimizované stratégie môžu byť napadnuté, že zanedbávajú dôležité rozdiely medzi jednotlivými kultúrami.

To vyvoláva otázku, prečo využívať takéto konkrétne procesné posudzovanie. Využívať liberálne obmedzenia verejnej moci na posudzovanie legitímnosti nadnárodných mimovládnych organizácií? Liberálne demokratické hodnoty sa stali v našom chápaní použitia verejnej moci tak všadeprítomné, že môžeme predpokladať ich uplatňovanie na všetky štátne i neštátne inštitúcie. Právne normy a politika nie sú považované za legitímne kým neboli prijaté prostredníctvom demokratického procesu.¹²

Avšak neexistuje žiaden dôvod domnievať sa, že formy ktoré takéto hodnoty uplatnia budú napodobňovať štátne inštitúcie (zastúpenie na základe volieb, transparentnosť prostredníctvom verejného rozhodovania, či zverejňovanie podrobných finančných informácií). Argument, že mimovládne organizácie sú nedemokratické, pretože nie sú formálne zastupované, alebo neumožňujú priamu účasť zainteresovaných subjektov na rozhodovaní v lepšom prípade znamená zlyhanie politickej predstavivosti a v horšom prípade znamená snahu skresliť ako nadnárodné mimovládne organizácie skutočne fungujú.

Existuje celý rad spôsobov, v ktorých mimovládne organizácie formálne nereprezentujú názory ľudí, ale pritom spĺňajú formálne kritéria legitimity. Príkladom môže byť sieť nadnárodnej mimovládnej organizácie, napriek tomu, že nemá žiadnu formálnu členskú základňu a pritom energicky lobuje vo vláдах v celom rade ekologických alebo sociálnych otázok. Kým by sa mohlo na prvý pohľad zdať, že má táto organizácia nedostatok legitímnosti kvôli nedostatku riadneho zastúpenia, dôkladnejším pohľadom možno zaznamenať reprezentatívnosť na základe plnej moci cez úzke vzťahy s ďalšími mimovládnymi organizáciami, ktoré majú rozsiahle členstvo.

Veľké organizácie, ktoré môžu preukázať rozsiahlu verejnú podporu (napr. Amnesty International a Oxfam International) často pracujú so sieťou menších mimovládnych organizácií. Väčšia organizácia súhlasí s ich prehláseniami o svojom poslaní, hodnotách a cieľoch a tým im poskytuje vyššiu úroveň verejnej podpory. Okrem toho môžu nadnárodné mimovládne organizácie dosiahnuť formu demokratickej legitimity na základe úzkej spolupráce s vládami, ktoré boli zvolené voličmi.

Kritici mimovládnych organizácií nezohľadňujú svoje vlastné normy, pretože prehliadajú skutočnosť, že ich existencia je zakotvená v medzinárodných zmluvách odsúhlasených demokratickými vládami. Počet ľudí, ktorí svojim členstvom, prehlásením, alebo financiami podporujú nadnárodné mimovládne organizácie je teda zavádzajúci údaj o ich potenciálnej legitímnosti. Viac než kritizovať mimovládne organizácie za nedostatok konkrétnych mechanizmov, by sa oplatilo preskúmať aké nové formy legitimity vytvoríť v tomto sektore a ktoré by sa mohli ďalej využívať.

Oveľa vážnejším problémom je, že porovnanie medzi „štátnou legitímnosťou“ a „neštátnou nelegitímnosťou“ je mylné. Neberie do úvahy, do akej miery samotné štáty nedôsledne plnia demokratické štandardy reprezentácie, zodpovednosti a transparentnosti. Na jednej

12 Dworkin, 2011.

strane je to kritika mimovládnych organizácií a ich obviňovanie z nezákonnosti a na druhej strane chybné aktivity vlád a korporácií čím strácajú v očiach verejnosti svoju legitimitu. Je nutné posudzovať rozdiely medzi verejnými a súkromnými záujmami a ochrániť občanov pred zneužitím moci tak aby prijímané rozhodnutia boli v súlade s verejným záujmom. V praxi však existuje priepasť medzi ideálmi ústavne prípustnej verejnej moci a realitou moderného riadenia v podmienkach globalizácie.

Na Západe sú authority a verejná integrita demokratického štátu konfrontované s rastúcou snahou prenikania súkromnej moci a záujmov do verejných záležitostí. Dochádza k privatizácii verejného majetku, ovplyvňovaniu obchodovania na ideologických základoch a tesnému prepojeniu záujmov vlád a korporácií. V USA môžeme vidieť úzke prepojenie ropných spoločností s vládou administratívou a jeho vplyv na americkú politiku k životnému prostrediu. Lobovanie v prospech súkromných záujmov sa stalo súčasťou každodennej kultúry politiky.

Mimovládne organizácie môžu byť spájané s touto privatizáciou verejnej moci. Zásadným rozdielom mimovládnych organizácií vo vzťahu k aktérom v súkromnom sektore je ich nezisková povaha existencie.¹³ V podstate pôsobia ako kontrola a protiváha k dominancii trhových záujmov, kritizujú vlády, ktoré porušujú práva svojich občanov, upozorňujú na skorumpované firmy a verejných činiteľov, odhalujú sociálnu a ekonomickú nespravodlivosť a pod. Kľúčovým legitimizujúcim aspektom týchto aktivít je samozrejme fakt, že v mnohých prípadoch vláda už vytvorila potrebné normy, ale tie sú stále porušované a nedarí sa ich realizovať.

Ekologické hnutie je jednou z oblastí, v ktorej majú nadnárodné mimovládne organizácie svoju významnú úlohu pri zdôrazňovaní rozsahu zhoršovania životného prostredia a strate biodiverzity, zlyhávania štátov po celom svete pri riešení tohto stavu pri realizácii svojich zmluvných záväzkov. Skupiny ako Greenpeace či Friends of the Earth vnucujú otázky životného prostredia do agend vlád.

Týmto skupinám môže byť vytýkaný nedostatok transparentnosti, presadzovanie svojich myšlienok porušovaním práv a noriem, páchanie vecnej nepresnosti. Svojou činnosťou však v skutočnosti upozorňujú na neschopnosť konvenčnej politiky riešiť tieto problémy, alebo zabezpečiť realizáciu dohodnutých riešení. Inými slovami, nadnárodné mimovládne organizácie majú legitimitu, ktorá je odvodená z (často zlyhávajúcej) legitimity štátov.

Porovnávanie mnohých kritik legitimity nadnárodných mimovládnych organizácií v kontraste legitimity štátnych a neštátnych aktérov je nepresvedčivé. Mimovládne organizácie sú často porovnávané s idealizovanými inštitúciami, ktoré majú nedostatočný vzťah k realite moderného riadenia a ktoré sa v podmienkach globalizácie nejasne profilujú v rozdieloch medzi verejnou a súkromnou mocou. Iróniou je, že v kritike mimovlád-

¹³ To však samozrejme neznamená, že niektoré mimovládne organizácie sú v pozadí vytvorené za iným účelom. Nie je vylúčené, že niektoré sú podporované súkromnými korporáciami tak aby napríklad „správne“ ovplyvnili politiku životného prostredia.

nych organizácií vystupuje štát ako model legitímnej moci a pritom integrita štátu ako verejného orgánu na pôsobenie vo verejnom záujme bola narušená. Kritickým problémom nie je otázka či by mali byť mimovládne organizácie zodpovednejšie a transparentnejšie, pretože v ideálnom svete by každá inštitúcia takou mala byť. Otázkou je či je prospešné vnímať pôsobenie mimovládnych organizácií ako inštitúcií s nedostatkom legitimacy, keď sa porovnávajú s tým čo je v skutočnosti menej než ideálnou inštitúciou.

Môžeme sa zamerať na to ako môžu nadnárodné mimovládne organizácie získať formu legalizácie porovnateľnú s tou, ktorou oplývajú štáty. Tým ale riskujeme, že mimovládne organizácie budú naďalej čerpať svoju legitimitu zo skutočnosti, že mnohé aspoň ponúknu kritický pohľad na chybný systém. To však neznamená, že zavedené procedurálne reformy sú nesprávne. Hrozí, že diskusia bude skreslená štátnym – neštátnym porovnaním. Takže, rola nadnárodných mimovládnych organizácií, udržiavaná v tzv. „kríze legitimacy“ na globálnej úrovni nebude závisieť na rozlišovaní „štátnych“ a „neštátnych aktérov“, ale ako už bolo vyššie napísané, na všeobecnom probléme o tom ako bude limitovaná a regulovaná sila v podmienkach globalizácie.

Rastúci význam aktivít nadnárodných mimovládnych organizácií sa stal neoddeliteľnou súčasťou diskusie o zmysle legitímnych aktivít v súčasnej medzinárodnej spoločnosti.¹⁴ Nadnárodné mimovládne organizácie sú kritizované za nedostatok legitimacy z troch konkrétnych dôvodov:

- nedostatok procesných kontrol a rovnováh,
- tendencia odôvodňovať svoje aktivity v terminológii hodnôt,
- nedostatok účinnosti.

Tieto tvrdenia sú obmedzené tým, že neberú do úvahy nové alebo atypické spôsoby, ktorými môžu nadnárodné mimovládne organizácie dosiahnuť legitimitu porovnateľnú so štátmi. Taktiež sú obmedzené skutočnosťou, že tvrdenia majú tendenciu byť zakorenené v porovnávaní medzi legitímnosťou štátov a nelegitímnosťou mimovládnych organizácií, pričom nedokážu uznať, že štátna moc sa v praxi odchyľuje od liberálnych noriem. Rola mimovládnych organizácií v monitorovaní ako kontrole štátnej moci a v upozorňovaní na jej chyby je aj naďalej dôležitá. Tak ako aj rola prijímania procesných kódexov správania, legitímne založená v poňatí zodpovednosti, reprezentatívniosti a transparentnosti.

Záver

Problém lokalizácie a definovania legitimacy nadnárodných mimovládnych organizácií je zložitý vzhľadom na to, že legitimita je ako sociálny tak aj normatívny koncept. Na jednej strane, legitimita závisí na vnímaní ľudí a to do diskusie vnáša prvok relativity. Nadnárodné mimovládne organizácie sú legitímne v niektorých aspektoch vzhľadom na to, že sú v niektorých oblastiach vnímané ako viac legitímne než štáty. Na druhej strane, koncept legitimacy vyžaduje isté normatívne meradlo, či už vo forme dohodnutých po-

14 Spilý, et al. 2011.

stupov, pravidiel, hodnôt a zdrojov legitimacy podľa ktorých sa hodnotí či činnosť alebo aktér sú legitímny a či nie. Skutočnosť, že žiadne takéto meradlo na medzinárodnej úrovni neexistuje a že rôzne normatívne štandardy sú v nesúlade, komplikuje problém ešte viac.

Literatúra

DZIEKAŃSKI, Pawel. Taxonomic Methods in the Classification of Local Government Units in the Context of Financial Management (in the Safety Assessment of the Economic). In: Bezpečnostné fórum 2014 : zborník vedeckých prác, I. Zväzok. Banská Bystrica : Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov, Univerzita Mateja Bela 2014. ISBN 978-80-557-0678-8

DWORKIN, Ronald. What Is a Good Life? [online]. 2011 [cit. 2013-10-23]. Dostupné z: <http://www.nybooks.com/articles/archives/2011/feb/10/what-good-life/>

EDWARDS, Michael. NGO Rights and Responsibilities: A New Deal for Global Governance. London: The Foreign Policy Centre, 2000. 46 s. ISBN 978-1903558003

FLORINI, Ann, M. The Third Force: The Rise of Transnational Civil Society. Washington: Carnegie Endowment, 2000. 295 s. ISBN 0-87003-180-5

GAUS, Daniel. The Dynamics of Legitimation. Why the study of political legitimacy needs more realism. [online]. 2011 [cit. 2013-10-23]. Dostupné z: <http://www.sv.uio.no/arena/english/research/publications/arenapublications/workingpapers/working-papers2011/wp-08-11.pdf>

HUDOCK, Ann, C. NGOs and Civil Society: Democracy by Proxy? Cambridge: Polity Press, 1999. 121 s. ISBN 0-7456-1649-6

HELD, David. Democracy and the Global Order: From the Modern State to Cosmopolitan Governance. Stanford: Stanford University Press, 1995. 324 s. ISBN 0-8047-2687-6

LABUZÍK, Milan – OLAK, Antoni. Európska únia. Vybrané témy. Ostrowiec Świętokrzyski: Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości, 2013. 144 s. ISBN 987-83-936652-5-9

SPILÝ, P., NEČAS, P., ŽÁK, M. Comprehensive approach: the road for complex crisis resolution. In: Revista Academiei Fortelor Terestre. - ISSN 1582-6384 - Vol. 16, Nr. 1 (61) (2011), s. 42-51.

WADDELL, Steve. NGO Strategies to Engage Business: Trends, Critical Issues and Next Steps. [online]. 2004 [cit. 2013-11-20]. Dostupné z: <http://networkingaction.net/wp-content/uploads/files/NGOCaucusReportMarch2004.pdf>

Ing. Ivan MAJCHÚT, PhD.

Katedra bezpečnosti a obrany

Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši

Slovenská republika

ivan.majchut@aos.sk